Jüdische Pester Zeitung.

גויף דיעזע צייטונג קאנן מאן
יעדען טאג
פרענומעריערען
אונד דער פרענומעראציאָנס-טערמין בעגיננט מיט דעם עמפּפֿאנגע דעם ערסטען בלאטטעס.

דיא רעדאקציאָן בעפֿינדעט זיך אין
פּעסט
רעטטיגנאססע נו' 7,
וואָהין מאן אויך דיא פרענומעראציאָנסגעלדער צו זענדען בעליעבע.
פרענומעראנטענזאממלער ערהאלטען 10% ראבאטט.

יידישע
פּעסטער צייטונג
(דאָננערסטאג-אויסגאבע)

דיעזעס בלאטט ערשיינט
צווייטאל וואָכענטליך
אונד קאָסטעט פֿיר
עסטעררייך-אונגארן
גאנציעהריג 8 גולדען ע. וו.
האלביעהריג 4 „ „
פֿיערטעל-„ 2 „ „

פֿירס אויסלאנד
גאנציעהריג 9 גולדען עסט. וועהר.
האלביעהריג 4 „ 50 קרייצער
פֿיערטעל-„ 2 „ 25 „

אנגאָנצען
אונד זאנסטיגע פּריוואט-אנצייגען ווערדען מיט 10 קר. פּער 6 שפּאלטיגע פּעטיט-צייללע בערעכנעט.

Nr. 32, זיעבענטער יאהרגאנג — פּעסט, פֿרייטאג י"ח ניסן ה'ת'ר'ל'ה'. — Pest, den 23. April 1875.

דיא יודען-אנגעלעגענהייט
אים אונגארישען רייכסטאגע.

אין דער מיטטוואָך-זיטצונג דעס אונגארישען רייכסטאגעס אנטוואָרטעטע מיניסטער-פּרעזידענט וועגקהיים אויף דיא אנפֿראגע, וועלכע דער יודענ-פֿרעססער א י ש ט ו י צ י אם 8. אפּריל אן איהן ריכטעטע.

גלייך צו בעגינן דער זיטצונג ערהאָב זיך דער אונגארישע מיניסטערפּרעזידענט אונד זאגטע:

„געעהרטעס הויז! דער דעפּוטירטע וויקטאָר אישטוויצי האט אן מיך דיא פֿראגע געריכטעט, וואס פֿיר איינע פּאָליטיק וויר דען יודען געגענאיבער בעפֿאָלגען וואָללען, אונד אָב וויר ניכט צור פֿערהינדערונג איהרער פֿערברייטונג עטוואס טהון ווערדען? — אויף דיעזע אנפֿראגע וויל איך איהם יעטצט פֿאָלגענדעס אנטוואָרטען:

הערר אישטוויצי האט זיינע אנפֿראגע מיט איינער לאנגען אונד בריטען רעדע בעגרינדען וואָללען; איך וויל מיך אין דיא פֿיעלען איינצעלהייטען זיינער גראָססען רעדע ניכט איינלאססען, וויל דאס היטע צו טאגע גאר ניכט מעהר שיקליך איזט: איך וויל היער בלאָס אויף זיינע דרייא הויפּט-פֿראגען מיינע מיינונג זאגען.

זיינע ערסטע פֿראגע בעציעהט זיך דאראויף, אָב וויר קיין א י נ ק א ל א ט ס - געזעטץ שאפֿפֿען וואָללען, אום דאמיט דיא איינוואנדערונג דער יודען צו פֿערהינדערן? („אינקאלאט“ הייסט דאס דורך געבורט ערלאנגטע רעכט, מיטגליעד איינעס לאנדעס צו זיין, דאס שטאאטס-בירגער-רעכט צו ערווערבען אונד אללע פֿארטהיילע דעס לאנדעס צו גענייסען. אין זאָלכער, וועלכער דאס אינקאלאט-רעכט ניכט בעזיטצט, ווירד אלס איין פֿרעמדער אויסלענדער בעטראכטעט. אישטוויצי וויל האבען, דאס דיא איינגעוואנדערטען יודען דאס אונגארישע שטאאטס-בירגער-רעכט ניכט בעזיטצען זאָללען.)

אויף דיעזע פֿראגע וויל איך נור זאָ פֿיעל ערווידערן, דאס דיא רעגיערונג ווירקליך בעאבזיכטיגט, דאס שטאאטס-בירגער-רעכט דורך איין געזעטץ צו רעגעלן, אבער ניכט בלאָס וועגען דער איינוואנדערונג דער יודען, אונד ניכט וועגען יענער גרינדע, וועלכע הערר אישטוויצי אין זיינער לאנגען רעדע אנפֿיהרטע, זאָנדערן דאהער, וויל זעלבסט דיא רעגיערונג עס פֿיר נאטהווענדיג האלט, דאס אינקאלאט דורך איין געזעטץ צו רעגעלן אונד וויר ווערדען באלד דעם רייכסטאגע איין אינקאלאטס-געזעטץ פֿאָרלעגען. נאך דיעזעם געזעטצע ווערדען זיך אויך דיא פֿאָם אויסלאנדע נאך דעם אינלאנדע איינוואנדערנדען קאטהאָליקען ערסט נור אונטער געוויססען בעדינגונגען דאס אונגארישע שטאאטס-בירגער-רעכט ערווערבען קאָננען.

זיינע צווייטע פֿראגע בעציעהט זיך דאראויף, דאס זיך יעטצט אונטער דען ניכט-יודען איינע ג ע ז ע ל ל ש א פֿ ט בילדען וואָללע, וועלכע דורך איינע פֿריעדליכע זעלבסט-פֿערטהיידיגונג דיא וועלטהערשאפֿט דער יודען פֿערהינדערן מאָכטע, אונד ער פֿראגט דאהער, אָב דיא אונגארישע רעגיערונג איינער זאָלכען ג ע ז ע ל ל ש א פֿ ט קיינע הינדערניססע אין דען וועג לעגען ווערדע?

אויף דיעזע פֿראגע אנטוואָרטע איך: דיא אונגארישע רעגיערונג דולדעט אונד ווינשט זאָגאר יעדע געזעללשאפֿט, וועלכע גוטעס ווירקען וויל אונד זיא זיעהט עס גערנע, ווענן געזעללשאפֿטען צו וואָהלטהעטיגען צוועקען ענטשטעהען, ניכט דאס זיא איהנען נאך הינדערניססע אין דען וועג לעגען זאָללטע; וואָהל אבער ווערע דיא אונגארישע רעגיערונג געצוואונגען, געגען איינע זאָלכע געזעללשאפֿט צו קעמפּפֿען, וועלכע דאס פֿריעדליכע צוזאממענלעבען דער אים לאנדע וואָהנענדען גלויבענס-גענאָססענשאפֿטען שטאָרען וויל. דיא רעגיערונג ווירד זאָמיט געגען יעדע יודענפֿיינדליכע געזעללשאפֿט מיט דער שטרענגע דעס געזעטצעס אויפֿטרעטען.

זיינע דריטטע פֿראגע בעציעהט זיך דאראויף, אָב דענן דיא אונגארישע רעגיערונג דיא געפֿאהר ניכט זיעהט, וויא דיא יידישע וועלטהערשאפֿט איינרייסט אונד אָב דענן דיא אונגארישע רעגיערונג דיעזער געפֿאהר געגענאיבער ווייטערהין זיך גלייכגילטיג פֿערהאלטען וואָללע?

הערר אישטוויצי וויל זאָמיט איינע נייע יודען-אנגעלעגענהייט אונד איין נייעס יודען-געזעטץ אויפֿטישען; דיא אונגארישע רעגיערונג וויל אבער פֿאָן זאָלכען זאכען ניכטס וויססען. אים יאהרע 1867 וואורדען דיא אונגארישען יודען עמאנציפּירט אונד מיט א ל ל ע ן איבריגען בירגערן דעס לאנדעס ג ל י י כ ג ע ש ט ע ל ל ט. זאָמיט קעננט יעטצט דיא רעגיערונג קיינע יודען אונד קיינע קאטהאָליקען, זאָנדערן נור ב י ר ג ע ר אונד זיא קאנן זיך דאהער מיט איינער נייען יודען-פֿראגע ניכט בעשעפֿטיגען אונד ווירד דאהער געגען דיא יודען אלס יודען ניכטס אונטערנעהמען.

איך ווייס זעהר וואָהל, דאס דיעזע מיינע אנטוואָרטען דען הערן אישטוויצי ניכט בעפֿריעדיגען ווערדען, וויל זיא געראדע ג ע ג ע ן זיינע אנזיכטען זינד; אבער דיא רעגיערונג קאנן קיינע זאָלכע יודענפֿיינדליכע פּאָליטיק בעפֿאָלגען, וועלכע געגען דען היטיגען פֿאָרטשריטט אונד געגען דען צייטגייסט איזט. וואָ איזט דאנן דיא בילדונג, דיא מענשענליעבע אונד דיא גערעכטיגקייט, ווענן מאן נאך היטע מיט יודען-פֿערפֿאָלגונגען אויפֿטרעטען זאָללטע? נאך אונזערעם אונגארישען לאנדעס-געזעטצע ווירד יעדעם בעוואָהנער דעס לאנדעס אָהנע אונטערשיעד דער רעליגיאָן שפּראכע אונד אבשטאממונג, גלייכע בירגערליכע רעכטע גאראנטירט אונד ווענן וויר נון איינען קאמפּף געגען דיא יודען אונטערנעהמען זאָללטען, דאנן ווירדען וויר יא זעלבסט געגען יענעס לאנדעס-געזעטץ פֿערשטאָססען!“ —

זאָ לויטעט אויספֿיהרליך דיא אנטוואָרט דעס מיניסטערפּרעזידענטען וועגקהיים.

היעראויף ערהאָב זיך וויקטאָר אישטוויצי אונד זאגטע:

„דאס געעהרטע הויז מאָגע מיר ערלויבען, אויף דיא אנטוואָרטען דעס געעהרטען הערן מיניסטער-פּרעזידענטען איינינע בעמערקונגען צו מאכען. פֿאָר אללעם ערקלערע איך, דאס איך ניכט עטווא געגען דען גלויבען דער יודען אויפֿטרעטע, זאָנדערן געגען דיא ווירטהשאפֿט אונד געגען דאס טרייבען דער יודען. איך בעטראכטע דיא יודענפֿראגע ניכט אלס רעליגיאָנס-פֿראגע, זאָנדערן אלס פֿראגע דער מענשליכען געזעללשאפֿט, אין וועלכער דיא יודען נור פֿיר איהרע זעלבסטזיכטיגען צוועקע ווירקען. ווענן דיא רעגיערונג דירעקט געגען דיא יידישע רעליגיאָן אויפֿטרעטען ווירדע, דאנן ווערע עס געגען דאס געזעטץ דער עמאנציפּאציאָן, אבער געגען דאס שעדליכע טרייבען דער יודען אין דער פֿאָלקס-ווירטהשאפֿט דירפֿטע שאָן דיא רעגיערונג אויפֿטרעטען. —

אין געזעללשאפֿטליכער אונד פֿאָלקסווירטהשאפֿטליכער בעציעהונג האבען יעטצט דיא יודען אללע מאכט אן זיך געריססען, זאָ דאס דיעזע יודען דיא הערשאפֿט איבער אונס האבען אונד אונס צו בעדריקען דראָהען — אונד געגען דיעזע מוס זיך דיא ניכט-יידישע געזעללשאפֿט פֿערטהיידיגען! וויר אללע אונטער אונס פֿיהלען אונד וויססען דאס זעהר גוט, נור געטרויט זיך ניעמאנד דאס אָפֿפֿען אויסצושפּרעכען. — געגען דיא גייסטליכקייט אונד געגען דיא בעדריקענדע רעגיערונג געטרויטע מאן זיך יא אָפֿפֿענטליך אויפֿצוטרעטען אונד צו קעמפּפֿען — אונד געגען דיעזע יידישע וועלטהערשאפֿט ניכט! דאס בעווייזט עבען, דאס דיעזע יידישע וועלטהערשאפֿט מעכטיגער אונד געפֿעהרליכער איזט אלס דיא פֿינסטערע הערשאפֿט דער גייסטליכקייט אונד דער בעדריקענדען רעגיערונג.

אלס איך מיינע אנפֿראגען אין דיעזער יודען-אנגעלעגענהייט אן דיא רעגיערונג ריכטעטע, וואוסטע איך זעהר גוט, דאס דיא רעגיערונג מיר קיינע בעפֿריעדיגענדע אנטוואָרט געבען דארף, וויל זיא זיך דאס ניכט געטרויט. זיא פֿירכטעט עבענזאָ דיא יודען וויא אללע אנדערע. מיינע רעדע האטטע פֿיר דיא לייטע נייע געדאנקען אין דער יודען-אנגעלעגענהייט געבראכט אונד מיט זאָלכען נייען געדאנקען קאנן זיך דאס פֿאָלק ניכט לייכט פֿערטרויט מאכען. דיא צייטונגען האבען מיינע נייען געדאנקען נור פֿערלאכט אבער מיט קיינען געגענ-בעווייזען ווידערלעגט. אין דען לעטצטען אכט יאהרען וואוסטען דיא יודען אונזער לאנד פֿיר דיא ווירקזאמקייט איהרער יידישען פּאָליטיק צו בעארבייטען. דא דער אונגארישע שטאאט אימטער אן געלד-מאנגעל לייִדעט, זאָ מוסטע מאן זיך אימטער דיא אנלייהען ביא דען רייכען יודען פֿערשאפֿפֿען, וואָדורך דאס לאנד פֿאָן דער גנאדע דער יודען אבהענגיג געמאכט וואורדע. דאצו קאמען נאך דיא צייטונגען, וועלכע געגען יעדע בעריהרונג דער יודען אין ווילדעס קאמפּף-געשרייא ערהאָבען האבען — וויא קאנן זיך אלזאָ היטצוטאגע איינע רעגיערונג געטרויען, אָפֿפֿען געגען דיא יודען אויפֿצוטרעטען?

וויא מאן אלזאָ זיעהט, וואוסטע איך שאָן פֿאָראויס, דאס דיא רעגיערונג מיר קיינע בעפֿריעדיגענדע אנטוואָרט ערטהיילען ווירד; ווענן איך אבער טראָטצדעם דאָך מיינע אנפֿראגען שטעללטע אונד מיינע געדאנקען אָפֿפֿען הערויס זאגטע, זאָ וואר דאס אים פֿפֿליכט-געפֿיהל, דא איך דיא געפֿאהר פֿיר דאס פֿאטערלאנד אונד פֿיר דיא נאציאָן זעהע. איך האבע דעם געעהרטען הויזע דאס פֿערבאָרגענע אונד פֿערדעקטע יידישע טרייבען אויפֿגעדעקט אונד זאָמיט איבער דיא יודען-ווירטהשאפֿט איינע אויפֿקלערונג געגעבען.

דיא צייט ווירד באלד קאָממען, אונד צוואר נאָך שנעללער אלס פֿיעלע מיינען, אונד אין דיעזער צייט ווירד מאן ערסט דיא וואהרהייט מיינער געדאנקען אנערקעננען אונד זיא ניכט פֿיר איינבילדונגען האלטען. איך פֿירכטע נור, דאס ביז דאס פֿאָלק דיא ריכטיגקייט מיינער געדאנקען איינזעהען ווירד, עס שאָן צו שפּעט ווערדען קאנן, דא ביז

געשעפטסבעריכט.

פעסטער פרייזע.

קוקורוץ 2,95—3.50 גול' פער צאלל-צענטנער אונד פער קאססא.

האפער 2.10—2.14 גולדען פער 50 פפד.

קארן 79—80—פפד. 3,45—3.60 גול.

גערסטע פוטטער 2,60—2,70 גולדען פער 72 פפד. —

ווייצען נענען דיא פארינע פרייז-נאטירונג זינד דיא היעזיגען פרייזע אום 5 קר' געשטיעגען. — פער פריה-יאהר 4.60 — 4,62 גול. פער סעפטעמבער - אקטאבער 4.48 — 4.50 גול. —

האפער פער פריה-יאהר 1.07—1,08 גול.

קוקורוץ פער מאי-יוני 3'17½—3.19 גולד.

רעפס: פער 150 פפונד קאהל-רעפס פער אויגוסט-סעפטעמבער 10⅜—10⅜ גולד., באנאטער פער יולי-אויגוסט 9⅞—10 גולד.

מעהל-פרייזע (פער וויענער צענטנער זאממט זאק, פרייא אב פעסט): נומ' 0: 12 גולד. 60 קר., נומ' 1 12 גולד. 10 קר., נר' 2: 11 גולד. 60 קר., נר' 3: 11 גול. — קר. נר' 4: 10 גולד. 10 קר., נר' 5: 8 גולד. 80 קר., נר' 6: 7 גולד. 20 קר., נר' 7: 6 גול. 30 קר., נר' 8: 5 גולד. 40 קר., נר' 8½. 5 גולד. — קר., פיינע קלייע 2 גולד. 70 קר., גראבע קלייע 2 גולד. 40 קר.

הילזענפריכטע: גראסע וייסע באהנען 5½. צוועבעל 4¼—6¼, לינזען 5—8, ערבסען 5½—6½ גול' פער צטר. גרויער מאהן 11¼, בלויער 14½, פער מעטצען. הירזע-ברייז 5,60—5.70 פער צאלל-צענטנער. הירזע (קאלעש) 3—3'15 גולד' פער 82 פפד. לייזאמען 10—11 גולד. פער 150 פפד. | האנפזאמען 2.80—3,10 גולדען פער 60 וויענער פפונד.

ערדעפפעל: נידערהאזער אונד עפעריעסער 1.40—1.60 גולד. פרימא 1.80—2 גולדען פער וויענער צטר. —

שפיריטוס נייע מעטהאדע 43—43½ קר. פרעס-העפע-וואארע 44½—46 קר.

אונשליטט (חלב), 26½—27 גול.

צוועטשקען. באסנישע 15½, סערבישע 14 גול.

צוועטשקענמוס (לעקוואר) 16—16 גולד.

ריבאל ראהעס 16, ראפעלט-ראפפינירט 19—19¼ אים גראסען 18¾, רעפס-אל 17 גולדען.

האניג גלייטערטער 25—26 גולד.

וואכס. ראהעגויער 88—89 גולד. בעססערער 96—102 גולדען.

קנאפפערן: אונגארישע פרימא 24½—25 גולדען פער קיבעל.

קלעעזאמען: אונגארישע לוצערנע 27½—28 גול. פראנצאזישער 42- 43, ראטהקלעע 32 גול.

וויינשטיין האכגרעדיגער 34—35 גולד.

פאפריקא: אונגארישער פרעפארירטער 25—60 שאטטען 50 גולדען. —

וויקען פיינע 4.75—5 גולדען פער מעטצען.

מאהאר 4¼ גולדען פער מעטצען.

ליים 25½—26½ גלדען.

פעסטער שלאכטפיעה-מארקט. בייא דעם אם 15-טען ד. מ. היער אבגעהאלטענען וואכען-מארקטע ווארדען פערקויפט 576 אכסען דאס פאאר פאן 135 ביז 380 גולד' 290 קיהע דאס פאאר פאן 125—240 גולדען, 134 מעלק-קיהע דאס פאאר פאן 80—190 גולד. — שטיק שאפע פער צטר' 50 גולד. — רינדפלייש פער צענטנער 24 גולד. 50 קר. ביז 26 גולד. 50 קר.

שאפוואללע-געשעפט. פאריגע וואכע ווארד דער אומזאטץ נור אויף עטווא איבער 200 צטר. בעשרענקט; עס ווארדע איינע פארטיע סאטמארער פאן 80 צטר. צו 94—95 גולד. 80 צטר. באטשקער צו 83—85 גולד. אונד 60 צטר. צאקל צו 42—43 גולדען אים דעם פלאטצע גע-נאממען. —

לעדער. פפונדהייטע ביז 43-פפד. 103—104 fl. איינמאל פערזעטצטע טערצען פאן 20—24-פפד. 105—106 גולד., צווייםאל פערזעטצטע טערצען 30—35-פפד. 102—103 גול. דריימאל פערזעטצטע טערצען פאן 40-45פפד. 105—108 גול —

קאלבלעדער געגארבטעס 240—250 גול' גאנץ פיינעס 285—295 גול. ברוינעס קאלב-לעדער 250—260 גולד.

וויענער פרייזע.

ריבאל 18¾ גולד. ליינאל 20½ גולד.

פעטראלעאום 11¼—11⅜ גולד.

שפיריטוס: פרוכט-שפיריטוס 44½ קר.

ווייצען. פערקויפט 30000 צטר. פרייזע נעפאללען, באנאטער 85 — 88 פפד. 4.90—5.50 גולד' אב וויען פער צאלל צענטנער.

קארן סלאוואקישעס 79 — 82- פפונדיג אב פלאריס-דארף 3.90—4.20 גולדען פער מעטצען.

האפער אונגארישער אב וויען 50-פפד. 4.55—4.95 גולדען פער וויענער-צטר.

קוקורוץ סלאוואקישער אב נייהייזעל פער צטר. 3.30 גולד.

גערסטע סלאוואקישע אב וויען 72—73-פפד. 3.10—3,35 גול' פער נאך עסטרייכישע מעטצען.

פעראנטווארטליכער רעדאקטער: מאיר בר"י רייז.

אנצייגען.

וואהנארט-פערענדערונג.

בנימין קויפמאנן אים קארמענד, פערפאססער דעם ספר „קץ האחרון" (אין יודיש-דייטשען לעט-טערן; פרייז 50 קר.) צייגט זיינען געעהרטען קונדען אן, דאס ער אם 12. אפריל פאן קארמענד נאך יאנאשהאזא (אייזענבורגער קאמיטאט) איבערזיע-דעלט איזט.

לאקאל פערענדערונג.

בריינגע מיינען געשעטצטען קונדען צור קענט-ניסס, דאס איך אם 15. אפריל ל. י. פאן מיינער וואהנונג עללבאגענגאססע נר' 7 אין דיא ראמבאכ-גאססע נר' 3, 1-טען שטאק נעבען דעם איזראעלי-טישען טעמפעל איבערזידעלטע, אונד ביטטע איך אום געניינטען צושפרוך. אין מיינען זעהר געריימי-גען לאקאליטעטען ווערדע פיר בעקוועמליכקייט אונד בעסטע בעדיענונג געוויססענהאפט זארגע טראגען.

בודאפעסט אים אפריל 1875.

אבטונגספאלל

יאזעף ראזענבליטה.

קאנקורז.

איין לעהרער, דער אים העבראישען, דייט-שען, אונגארישען אונד אים שאנשרייבען 8 קינדער פאן 10 ביז 15 יאהרע אונטעררייכטען קאנן, גוטע צייגניססע איבער זיינען רעליגיאזען לעבענסוואנדעל בעזיטצט, קאנן איינע שטעללע מיט 200 גולדען ע. וו. יעהרליכעם געהאלטע זאממט קאסט אונד קווארטיער האבען. רעפלעקטאנטען מעלדען זיך ביז 14 טאגע אונד האבען ביז ר"ח אייר הבע"ל צו ער-שיינען. דעם אקצעפטירטען ווערדען דיא רייזע-שפעזען פערגיטעט.

ראהא (מארמאראשער קאמיטאט).

ס. ה. אדלערשיין.

שטעללען-געזוך!

איין 25 יעהריגער פערהייראטעטער מאנן אהנע קינדער, וועלכער שו"ב קורא ובעל תפלה אונד איין זעהר געשיקטער מוהל איזט, ווינשט איינע ענט-שפרעכענדע אנשטעללונג. געניינטע אנטראגע מא-גען געריכטעט ווערדען אן:

Isidor Kohn, in Udvarnok, p. Galgócz.

שטעללע-געזוך!

איין 50 יעהריגער מאנן, דער איין בעזאנדערס גוטער שו"ב קורא אונד בעל תפלה איזט אונד התרות איבער ח"י טריפות האט, ווינשט איינע פאס-סענדע אנשטעללונג. זיינע אדרעססע לויטעט:

Bernhard Kohn, Apaj p. Tyrnau,

פיר אננאנצען איזט דיא רעדאקציאן ניכט פער אנטוואָרטלי

קורז-טאבעללע פאם 17 אפריל

באללען-מעהל

באללען-מעהל (200 צאלל-צענטנער, לאקא געבאלט)	פל.	קר.
נוממער 0	22	30
„ 1	21	40
„ 2	20	50
„ 3	19	50
„ 4	17	90
„ 5	15	60
„ 6	12	80
„ 7	11	20
„ 8	9	60
„ 8½	8	50

געלד-קורז

	פל.	קר.
זילבער-אגיא	103	55
דוקאטען	5	24
עסטרייך-אונגארישעס 8 גולדען גאלד-שטיק (20 פראנקס)	8	89
נאפאלעאנדאר	8	89
פרייסישע טהאלער (קאססענאנווייזונגען)	1	63
רוססישע רובעל	1	53

לאזע.

	פל.	קר.
1864-ער לאזע צו 100 גולדען	138	75
דעטטא צו 50	132	—
1860-ער גאנצע לאזע	111	15
דעטטא פינפטעל	115	75
1854-ער 4 פערצענטיגע שטאאטס-לאזע	106	50
1839 ראטהשילד - לאזע גאנצע	273	—
דעטטא פינפטעל	247	50
קאמא רענטענשיינע	21	50
קרעדיט-לאזע	166	—
טריעסטער לאזע פער 100 גולדען	109	—
טריעסטער לאזע פער 50	54	—
דאנוי-דאמפפשיפפ-פאהרט-לאזע	94	75
פאלפי צו 40 גולדען	36	75

	פל.	קר.
סאלמי צו 40 גולדען ק. מ.	27	75
קלארי צו 40 „ „	27	50
סט. גענאיס צו 40 „ „	27	50
אפנער צו 40 „ „	27	75
ווינדישגרעטצער צו 20 גולדען ק. מ.	21	25
וואלדשטיין צו 20 „ „	23	25
קעגלעוויטש צו 10 „ „	14	—
רודאלפסלאזע צו 10 „ „	—	—
סטאניסלויער צו 20 „ „	15	50
אינסברוקער לאזע	18	—
זאלצבורגער לאזע צו 20 גולדען	17	—
קראקויער לאזע	16	25
טירקען לאזע	55	—
דעטטא 120 פראנקס איינצאהלונגען	—	—
אונגארישע פרעמיען-לאזע א 100 גולדען	83	25
דעטטא צו 50 גולדען	82	25
וויענער-לאזע	105	50

ווערטה-פאפיערע.

	פל.	קר.
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	79	75
טעמעשוואר-באנאטער	78	—
זיעבענבירגישע	76	90
גאליציש	86	50
בוקאווינער	84	50
אונגארישע אייזענבאהן-אנלעהען	100	50
ווייןצעהענט-אבלאזונגס-אבליגאציאנען	74	—
פעסטער שטראסען-באהן	221	—
אפנער שטראסענבאהן	79	—
פראוינציאל-באנק	34	75
אנגלא-באנק I. עמיסיאן	16	—
אונגארישע באדען-קרעדיט	79	—
שפאר- אונד קרעדיט-פעראיין	50	25
אונגארישע קרעדיט-באנק	222	50

	פל.	קר.
פעסטער קאממערציאל-באנק	788	—
פעסטער געווערבע-באנק	322	—
פראנקא-אונגארישע	65	—
אינדוסטריע-באנק-אקציען	50	—
אפנער קאממערציאל-באנק	162	—
לאנדעס צענטראל-שפאר-קאססע	81	25
אפנער בירגערליכע	—	—
פעסטער ערסטע פאטערלענדישע	2380	—
פעסטער פאטערלענדישע	45	50
פעסט-אפנער הויפטשטעדטישע	139	—
דעטטא צווייטע עמיסיאן	—	—
פפאנדשיינע דער אונגארישען באדענקרע-דיט צו 5 איינהאלב פערצענט	87	—
דער אונגארישען היפאטהעקען-באנק צו 5 איינהאלב פערצענט	79	—
דער אונגארישען אללגעמיינען באדענקרעדיט-אנשטאלט צו 5 אונד איינהאלב פער-צענט	86	75
דעטטא צו 6 פערצענט	87	75
דער פעסטער קאממערציאל-באנק	88	—
קעטטען-בריק-אקציען	85	50
נארד-אסט-באהן	121	—
אלפאלד-פיומאנער	130	50
אונגארישע אסטבאהן	52	—
טהייס באהן	195	—
זיעבענבירגער באהן אקציען	—	—
קאשוי-אדערבערגער באהן אקציען	133	—
פראנץ-יאזעפ'ס באהן אקציען	166	50
קארל-לודוויג-באהן אקציען	233	—
לעמבערג-טשערנאוויטץ-יאסי באהן	145	50
קרעדיט-אקציען	214	—
באנק-	958	—

פרוכטפרייז-טאבעללע

פריכטע	קוואליטעטס-געוויכט	פער צאלל-צטר
ווייצען, באנאטער	84	4.45—4.55
„ „	85	4.60—4.70
„ „	86	4.75—4.80
„ „	87	4.80—4.90
„ „	88	4.90—5.—
„ „	89	5.——5,05
„ טהייס	84	4.60—4.65
„ „	85	4.75—4.85
„ „	86	.90—5.—
„ „	87	5.05—5.10
„ „	88	5.10—5.20
„ „	89	5.20—5.25
„ פעסטער באדען	84	4.50—4.60
„ „	85	4.70—4.80
„ „	86	4.85—4.90
„ „	87	4.95—5.—
„ „	88	5.10—5.15
„ „	89	5.15—5.20
„ וויעסעלבורגער	84	4.60—4.70
„ „	85	4.80—4.90
„ „	86	4.95—5.—
„ „	87	5.10—5.20
„ „	88	5.20—5.25
„ „	89	5.25—5.35
		פער מעטצ'
קארן	80	3.60—3.50
גערסטע מאלץ	72	3.——2.70
„ פוטטער	72	2.55—2.50
האפער	50	2.10—2.20
קוקורוץ באנאטער	פער מעטצען	3.05—3.—
אנדערע גאטטונג	צענטנער	3.——2.90
הירזע	75	3.10—3.—

Eigenthümer u. verantwortlicher Redakteur M. REIS.   Budapest, 1875. Druck v. Moritz Burian, Waitznerboulevard, Marokkanerhof.

דאהער דער געדאנקע אין דען קאפף געשטיעגען, דען רייבער דאבאש איינצופאנגען. ער קויפטע איינע פלאשע בראנגטוויין אונד ליעס זיך פאן דען צווייא שטארקען מעננערן נאך הויזע בעגלייטען. דיא מעננער זינד דרויסען געבליעבען אונד שיטא גינג היניין אונד גאב דעם דאבאש דיא פלאשע בראנגטוויין. קוים האטטע אבער דאבאש דיא פלאשע אין דען מונד גענאממען, אלס שיטא זיינע צווייא הענדע פעסט אנפאקטע אונד אויף דאס געשרייא דיא צווייא שטארקען מעננער הערבייגערופען האטטע. אין וועניגען מינוטען וואר נור דער שטארקע רייבער געבונדען וויא איין שטיער אין דער שלאכטבאנק. ער ווארדע זאדאנן אויף דאס שטאדטהויז געבראכט. איין סעקעלי־הידער קאממיסער, וועלכער פאן דעם גליקליכען פאנגע ערפאהרען האטטע, קאם גלייך נאך דיאסעג אונד ליעס דען דאבאש נאך סעקעליהיד טראנספארטירען. אלס דיא בעוואהנער פאן דיאסעג איבער דיעזע געפאנגען־נאהמע פאללער פריידע ווארען, זאגטע ער: „מיר איזט נור לייד, דאס איך געראדע היער געפאנגען ווארדע, וואו איך ניעמאנדעם נאך עטוואס צו ליידע געטהאן האבע.“ — צום קאממיסער זאגטע ער: „איינען געמיינען מאנן העננט מאן ניכט; דאס טהוט מאן נור מיט בעריהמטען לייטען וויא מיט דען אונגארישען גענעראלען אין אראד.“

* (איין פעראונגליקטער לופט־באללאן.) אין פאריגעם בלאטטע בראכטען וויר דיא טעלעגראפישע מעלדונג, דאס פאריגען דאננערסטאג דרייא רייזענדע אויף דעם לופט־באללאן פעראונגליקט ווארדען, 2 ווארדען געטאדטעט אונד איינער איזט פערוואונדעט. דיעזער נאך לעבענדע פערוואונדעטע בעשרייבט יעטצט דיעזע רייזע אין דער לופט אויף איינע וואונדערבארע וויזע, זא דאס עס דער מיהע ווערטה איזט, דיעזע זאנדערבארע רייזע־בעשרייבונג מיטצוטהיילען. — פאר אללעם וואללען וויר אונזערען לעזערן איבער דען לופט־באללאן איינינע בעלעהרונגען ערטהיילען. עבענזא וויא מאן מיט איינער בלאזע אויף דעם וואססער לייכט שווימען קאנן, ווייל דאדורך דער איינגענאממענע ריום דעם שווימערס לייכטער אלס דאס פערדרענגטע וואססער איזט, עבענזא קאנן איינע בלאזע אין דער לופט שווימען, וועגן דיא אין דער בלאזע בעפינדליכע לופט לייכטער איזט אלס דיא דרויסען בעפינדליכע לופט. זייפענבלאזען שווימען דאהער אין דער לופט, ווייל דיא דארין בעפינדליכע ווארמע לופט לייכטער אלס דיא אייסערע איזט. וועגן מאן דאהער איינען באללאן מיט גאס אנפיללט, זא שטייגט ער אין דיא האהע, ווייל דאס גאס לייכטער אלס דיא געוואהנליכע לופט איזט. מאן קאנן דאהער אן איינען זאלכען באללאן איין קליינעס שיפף אנבינדען אונד זא איינע לופט־שיפף־פאהרט מאכען. וויללמאן דען באללאן צום זינקען ברינגען, זא מוס מאן איהן אפפנען, אום איין וועניג דיא אייסערע שווערערע לופט היניינצולאססען. אויף דעם באללאן קאנן מאן אויך לייכט בערעכנען, וויא האך מאן איבער דער ערדע איזט. מאן נימםט נעמליך איין באראמעטער מיט אונד יע האהער מאן שטייגט, דעסטא טיעפער פאללט דאס קוועקזילבער אים באראמעטער, אונד דיעזעס פאללען צייגט דורך דיא איינגעטהיילטען גראדע דיא האהע דעם באללאנעס איבער דער ערדע אן. יע האהער מאן שטייגט, דעסטא דיננער ווירד דיא לופט אונד דעסטא שווערער איזט דאס אטהמען. אין איינער גראסען האהע שפריטצט אפט דאס בלוט אויס דען פינגערן אונד אויס מונד אונד נאזע. — נון ריכטעטע יעטצט דער לעבען געבליעבענע לופט־רייזענדע פאלגענדעס שרייבען אן איינען פאריזער רעדאקטער: „וויא איהנען בערייטס דער טעלעגראף מעלדעטע, זינד דיא צווייא פראפעססארען אינטער דעם באללאן ערשטיקט ווארדען. פאללע צווייא שטונדען לאג איך עבענפאללס אויף דעם לופט־שיפפע וויא טאדט, זא דאס איך גאר ניכט וואוסטע, וואס אום מיך פארגעהט. אום 1 אוהר נאכמיטטאגס בעפאנדען וויר אונס מעהר אלס 5000 מעטער האך. (1 מעטער איזט 0·527 וויענער קלאפטער אונד 5000 מעטער זינד דאהער 2635 קלאפטער. 4000 קלאפטער איזט איינע מיילע.) אבער שאן אום 1 אוהר אונד 20 מינוטען ווארען וויר 7000 מעטער האך (3689 קלאפטער). פלאטצליך פיהלטע איך מיך שאן זא שוואך, דאס איך ניכט איינמאל דען קאפף ווענדען קאננטע, אום מיינע איבריגען 2 קאללעגען צו זעהען. געגען 2 אוהר ווארען וויר 8000 מ' האך (4216 קלאפטער. אלזא אום 216 קלאפטער האהער אלס איינע מיילע). היער בין איך נון בעזינגונגסלאז געבליעבען אונד אלס איך אום 3 אוהר ערוואכטע, בעמערקטע איך, דאס דער באללאן אים פאללען איזט. איך זאה נאך מיינען קאללעגען, זיא ווארען טאדט! דאס בלוט ערגאס זיך איהנען פאן נאזע אונד מונד. — (דיא גראסטע האהע, דיא מאן ביז יעטצט אין דעם לופט־באללאן ערריישטע, בעטרוג 11000 מעטער.) איינער דער ערשטיקטען פראפעססארען האט בערייטס דרייסמאל איינע רייזע אום דיא גאנצע וועלט געמאכט, אהנע דאס איהם יע איין אונגליק צוגעשטאססען ווערע. ער האטטע בערייטס 51 לופט־רייזען געמאכט אונד דיעזע אונגליקליכע וואר דיא 52־סטע. — אלס וויר אונס אין דער האהע פאן 3000 מעטערן בעפאנדען, וואר אונזער פולזשלאג זא שנעלל, דאס וויר יעדע מינוטע 120 פולזשלעגע צעהלען קאננטען. אין דער האהע פאן 6500 מעטערן ווארען דיא הענדע גענצליך ערשטאררט.“ (דיא גאנצע האהע דער לופט זאלל בלאס 10 מיילען בעטראגען.)

* (פייער אין דער סינאגאגע.) אויס נירענבערג (אין באיערן) ווירד דער וויענער „פרעססע“ פאם 20. אפריל פאלגענדעס געשריעבען: אם הייליגען ערסטען טאגע דעם פסח־פעסטעס וואר דיא פאר אונגעפעהר איינעם האלבען יאהרע איינגעווייהטע נייע פראכטפאללע סינאגאגע פאן פיעלען איזראעליטען בעזוכט. אלס פלאטצליך וועהרענד דער פרעדיגט דעם ראבבינערס דאקטאר לעווין דאס ווארט: „דיא סינאגאגע ברעננט“ געהארט ווארדע. דאס זאגענאננטע שאנע „פרוכת“, וועלכעס דיא היעזיגען איזראעליטישען דאמען שפענדעטען, וואר אין פלאממען געראטהען. מאן קאנן זיך דען שרעקען דענקען, וועלכער אין דער דיכט געפיללטען סינאגאגע ענטשטאנד. אללעס דרענגטע זיך צור טהירע הינויס, זא דאס פיעלע בייגאהע צערקוועטשט ווארדען. דער ראבבינער זאה דיא געפאהר אונד ער ריעף מיט שטארקער שטיממע, מאן מאגע בלייבען, דענן דאס הינויסדרענגען איזט געפעהרליכער אלס דאס לייכט לאשבארע פייער. דאס פייער ווארדע אויך באלד געלאשט, נור דאס פרוכת, וועלכעס מעהר אלס 3000 גולדען קאסטעטע, ווארדע פערבראננט. דורך איינע דאנעבען שטעהענדע קערצע איזט עס אין פלאממען געראטהען.

* (וויעדער איינע אלטע פסח־געשיכטע.) דיא אלטען געשיכטען מיט פסח־בלוט אונד שקר־בלבול וויעדערהאלען זיך בייגאהע יעדעס יאהר. אויס גולאק (עסטערייך) ווירד דער וויענער „פרעססע“ פאלגענדעס געשריעבען: איין 19 יעהריגעס קאטהאלישעס מעדכען, וועלכעס בייא איינעם היעזיגען איזראעליטען דיענטע, איזט אם ערסטען פסח־אבענד פערשוואונדען. טאגס דאראויף ווארדע זיא אין אללען גאססען געזוכט, אהנע זיא אבער צו פינדען. וואס וואר דא צו דענקען? דיא קאטהאלישען עלטערן ליעפען צום גייסטליכען אונד זאגטען איהם איהרע בעפירכטונג, דאס פיעללייכט דער יודע דאס מעדכען אבשלאכטעטע, אום דאס בלוט אויף פסח צו געברויכען. גליקליכער וויזע וואר דער גייסטליכע קלוג אונד פרייזיננינג אונד ער זאגטע: „פאריגען זאננטאג בייכטעטע מיר אייערע טאכטער, דאס זיא מיט דעם זאהנע דעם היטערס געגען אייערען וויללען אין ליעבעספערהעלטניס האבע. פארשעט נור בייא דיעזעם, פיעללייכט האט ער איינע שפור פאן אייערער טאכטער!“ דיא עלטערן גינגען צום היטער, אבער אויך דעססען זאהן וואר פערשוואונדען. — דער צוזאממענהאנג וואר היער לייכט דענקבאר. מאן בעגאב

ניכט שולד דאראן. איהר האבט מיך בייא דען רוסען ניכט פערראטהען, זאנדערן אנדערע. דאס עראייגניס דער נעסטריגען נאכט בעלעהרט מיך דאריבער, דאס דיא רוסען מיינען אויפענטהאלט ענטדעקט האבען!“

„דאס עראייגניס דער נעסטריגען נאכט? וואס איזט געשעהען?“

נעסטערן נאכט וואר איין יידישעס וויב בייא אייך — זא ערצעהלט מיר מיין דיענער — הייטע פריה הארע איך, דאס איין יידישעס וויב פערשוואונדען איזט — קאננט איהר אייך דענן דען צוזאממענהאנג ניכט מערקען. דיא רוסישען געדונגענען שפיאנע גלייבטען, דאס דיעזע יידין, וועלכע נעסטערן נאכט בייא אייך וואר, דיא גרעפין קאסאקאווסקא ווערע אונד בייא איהרעם וועגגעהען האבען זיא דיעזע ערווישט אונד געוואלטזאם ענטפיהרט.“

„איך האטטע וואהל איינע לייזע אהנונג דאפאן, אבער פיר געוויס קאננטע איך דאס ניכט בעהויפטען.“ (זאגטע פראנק.)

„גאנץ זיכער אונד געוויס! מיין דיענער בעמערקטע שאן זייט צווייא אבענדען פערדעכטיגע מענשען, וועלכע אום אייער הויז הערומשפיאנירטען. איך מאכטע מיך שאן אויף איינען געוואלטשטרייך געפאסט — זעהען זיא! (היער נאהם זיא צווייא געלאדענע פיסטאלען אויס דער טאשע) איך העטטע מיך צו וועהרען געוואוסט.“

„איהרע נאכריכט גנעדיגע פרויא מאכט מיר איינערלייא קוממער. דא איך ערפאהרע, דאס זיא מיין הויז פערלאססען מיססען, אנדערערזייטס בין איך אבער ערפרייט, דאס דעם ארמען יידישען וויבע ניכטס געשעהען איזט. דיא רוססען ווערדען באלד איהרען אירטהום איינזעהען אונד דיא ארמע יידין לויפען לאססען.“

„יע נאכדעם מיין ליעבער פראנק! איהר זייד קיין גוטער פאליטיקער!“

„וויא, מאן ווירד זיא ניכט פארטלאססען?“

„וועגן דאס וויב שאן איזט — דאנן מוס זיא בלייבען, איך קעננע דען מאנן, דעם זיא איבערליעפערט ווירד, אונד בעדויערע דיעזע ארמע פרויא, וועלכע זיך אין זיינער געוואלט בעפינדעט, זאגט מיר נור, איזט זיא שאן?“

„יא, גנעדיגע פרויא, זיא איזט היבש!“

„דאנן ווירד מאן זיא אויך בייבעהאלטען! מיינט איהר פיעללייכט, דאס איין פאלנישער גראף איינע שאנע יידין ניכט ליעבען קאננע? ערינגערט אייך נור אן דען פאלען־קאניג קאזימיר, וועלכער דיא שאנע יידישע אסתר צום וויבע האטטע.“

פראנק ווארדע היער ראטה אונד בלאס (דער לעזער ווירד זיך נאך אן דאס ערסטע קאפיטעל דיעזעס ראמאנס ערינגערן קאננען, אין וועלכעם עס הייסט, דאס יעקב פראנק פאן דיעזער „אסתר המלכה“ הערשטאממע.) פראנק וואללטע דיעזעס געשפרעכע איינע אנדערע ווענדונג געבען אונד ער זאגטע דאהער: „גנעדיגע פרויא, עס ווערע אם בעסטען, דיעזע געשיכטע דעם מאננע דיעזער ענטפיהרטען פרויא אנצוצייגען, דאמיט ער זיא זוכען קאננע.“

ניין, דיעזעס זאללט איהר ניכט טהון, איך האבע וואהל דיעזען פארפאלל ניכט פערשולדעט, נון איזט ער אבער שאן געשעהען אונד איך וויל דאס פארגעפאללענע צו איינעם פאליטישען צוועקע בעניטצען. מיינע פאליטיק לויטעט יעטצט פאלגענדערמאססען: ענטוועדער ווירד תמר איהרעם מאננע צוריקגעשיקט, אדער ניכט. אין ערסטערעם פאללע איזט אייערע אנצייגע איבערפליסיג, אין צווייטעם פאללע ברויכע איך דאס צו מיינער פאליטיק, דאס תמר דארט בלייבע, וואו זיא איזט, ווייל זיא מיר דארט פאן גראסעם נוטצען זיין קאנן. איינע זאלכע קלוגע פרויא אים לאגער דעם פיינדעס קאנן מיר מעהר ניטצען אלס צעהן שפיאנע. איך וויים, וואו תמר איזט אונד ווילל עס פארלייפיג ניכט זאגען. איהר ווערדעט שאן זעהען, וויא איך דיעזען פארפאלל צו מיינען פאליטישען צוועקען בעניטצען ווערדע.“

„אבער גנעדיגע פרויא, וויר ווערדען דאך ניכט איין בראוועס יידישעס וויב פיר איהרע פאליטישען צוועקע אויפאפפערן.“

„איין בראוועס יידישעס וויב נעננט איהר איינע זאלכע, וועלכע פערהייראטעט איזט אונד איינען אנדערען יונגען מאנן ליעבט? צור רעטטונג אונזערעס פאטערלאנדעס קאננען וויר שאן דיעזעס וויב דארט לאססען, וואו זיא איזט. איהר זייד קיין פאליטיקער. דאס זעהע איך! פיר דען פאליטיקער איזט דער פאליטישע צוועק דיא הויפטזאכע, דיא מיטטעל זינד נעבענ־זאכען אונד וועגן טויזענדע מענשען אונד פאמיליען דורך דיא אנגעווענדעטען מיטטעל צו גרונדע געהען, זא הייליגט דאך דער ערהאבענע צוועק דיעזע מיטטעל.“

„גנעדיגע פרויא! וועגן אבער אללע דיעזע מיטטעל דאך ניכט צום צוועקע פיהרען? זיא אין איהרער בעגייסטערונג פיר דאס פאטערלאנד זעהען ניכט דיא געפאהר, אין וועלכער זיא אונד דאס פאטערלאנד שוועבען.“

(פארטזעטצונג פאלגט.)

דאהין דיא יודען שאָן איהרע וועלטהערשאפט ערלאנגט האבען ווערדען, איך פראָפעצייהע דאס אונד ווארנע דאס לאנד נאָכמאלס אונד נעהמע שליעסליך דאָך דיא אנטוואָרט דעם מיניסטער-פרעזידענטען צור קעננטניס. ווייל איך וויים, דאס ער מיר היטע קיינע אנדערע אנטוואָרט געבען קאָנן."

היעמיט וואורדע דיעזע אנגעלעגענהייט אבגעמאכט! ביים הינויסגעהען אוים דעם רייכסטאגע פראגטע מאן דען דעפוטירטען וואהרמאנן, וואס ער צו דיעזער אנגעלעגענהייט צו בעמערקען האבע אונד ער אנטוואָרטעטע: „איך האבע היעריבער זאָ פיעלעס צו בעמערקען, דאס איך יעטצט פאָן דען פיעלען בעמערקונגען מיר ניכט זאָ לייכט דיא בעסטע אויסוועהלען קאָננע." — וויר זאגען דאסזעלבע אונד פערצייכנען דיעזע אנגעלעגענהייט אָהנע יעדע אנמערקונג.

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (אונזער קאָניג) מאכט נאָך אימער רונדרייזען אין דאלמאציען אונד ווירד וואהרשיינליך ערסט אם 15. מאי דיא ריקרייזע אנטרעטען. אם 20. אפריל איזט דער קאָניג אין שפאלאטאָ איינגעטראָפפען. דיא איזראעליטישע געמיינדע אין שפאלאטאָ ענטזענדעטע איינע דעפוטאציאָן צום קאָניגע, וועלכע ער אויף דאס פריינדליכסטע עמפפאנגען האטטע. — שפאלאטאָ איזט איינע דער עלטעסטען שטאָדטע אונד דאָרט עקסיסטירט נאָך דער פאלאסט, אין וועלכעם דער ראָמישע קאיזער דיאָקלעציאָן פאָר 1500 יאהרען לעבטע. דיעזען וועלטבערימטען פאלאסט האט דער קאָניג בעזוכט. איבער 100 אוידיענצען האט דער קאָניג אין שפאלאטאָ אם ערסטען טאגע ערטהיילט. אבענדס בייא דער בעלייכטונג וואורדע אויס דעם דאָרטיגען בערגע מאריאן אין פאָרמליכער פייערשפייענדער בערג געמאכט, ווייל פאָרטוועהרענד הונדערטע ראקעטען אויפגעשאָססען וואורדען.

* (דיא קאָניגס-רייזע נאָך דער בוקאָווינא.) בעציגליך דער בעפאָרשטעהענדען רייזע אונזערעס קאָניגס דורך גאליציען נאָך דער בוקאָווינא פערלויטעט ביז יעטצט, דאס זיך דער קאָניג אין מעהרערען שטאָדטען גאליציענס אויפהאלטען ווירד אונד צוואר אין קראקוי, טארנאָוו, פרשעמישל אונד לעמבערג. אין קראקוי ווירד זיך דער קאָניג 2 טאגע אונד אין לעמבערג 4 טאגע אויפהאלטען.

* (אוים דעם אונגארישען רייכסטאגע.) דיעזע וואָכע וואורדען אים אָבערהויזע דיא נייען שטייערן, וועלכע בערייטס אים אונטערהויזע אנגענאָממען וואורדען, פערהאנדעלט. דיא דרייא רעגיערונגס-פיינדליכען מאגנאטען האבען אויך דיעסמאלס געגען דיא רעגיערונג אונד געגען איהרע שטייערן העפטיג געשפראָכען; אבער איהר שרייען ניטצטע ניכט אונד דיא שטייערגעזעטצע וואורדען ענדליך דאָך אנגענאָממען. אים אבגעאָרדנעטען-הויזע וואורדע ווידער יענעס געזעטץ פערהאנדעלט, וועלכעס דיא אנצאהל דער געריכטס-האָפע ערסטער אינשטאנץ אים 40 פערמינדערט. (זיעהע נו' 28)

* (האָרן וואורדע ווידער געוועהלט!) דער יידישע שטאאטס-סעקרעטער עדואַרד האָרן וואורדע געסטערן אונטער בעגייסטערטען עליען-רופען דער צאהלרייכען פערזאממעלטען וועהלער איינשטימיג צום רייכסטאגס-דעפוטירטען אין וואג-ניישטאדטל געוועהלט.

* (געגען דען יידישען דעפוטירטען וואהרמאנן), וועלכער היער אין דער הויפטשטאדט שאָן צווייטמאל אין דען רייכסטאג געוועהלט וואורדע, איזט יעטצט איינע היעזיגע גייסטליכען-צייטונג אלס גראָסטער פיינד אויפגעטרעטען. זיא נעננט איהן איינען פריימוירער אונד זאגט, דאס איהן זעלבסט דיא אָרטהאָדאָקסען יודען בייא דער נעכסטען וואהל דורכפאללען לאססען ווערדען, ווייל ער קיין אָרטהאָדאָקסע איזט.

* (צייטונגס-שטייער.) באלד ווערען אויך דיא צייטונגען פאָן דען נייען שטייערן הארט בעדריקט וואָרדען. אים אָבערהויזע שטעללטע גראף ציראקי דען אנטראג, דאס מאן דען צייטונגס-שטעמפעל ווידער איינפיהרען מאָגע, זאָ דאס מאן אויף יעדעס איינצעלנע בלאטט איינען קרייצער-שטעמפעל געבען מיסטע. — פינאנץ-מיניסטער סעלל זאגטע אבער, דאס דיא צייטונגען דיא בילדונג אונד דיא אויפקלערונג פערברייטען, וועסהאלב מאן זיא ניכט בעשטייערן דארף, אונד איבריגענס ווירדען דיעזע צייטונגס-שטעמפעל קוים 20000 גולדען יעהרליך איינטראגען.

* (ערד-ציטטערנים.) אייך אוים אפאטין (באטשער קאָמיטאט) ווירד געשריעבען, דאס דאָרט אם 14. אפריל אום 6 אוהר אבענדס איינע ערד-ערשיטטערונג וואר. פאָן אונטער דער ערדע קאם זאָ איין גערייש, אלס אָב עס אונטען געדאָנגערט העטטע.

* (פפערדע איינקויף פיר פראנקרייך.) וויא וויר בערייטס אין נו' 30 בעריכטעטען, מאכטען דיא פראנצאָזען אין נעסטאָליין (אין באָהמען) איינען בעדייטענדען פפערדע-איינקויף; נון מעלדען יעטצט דיא נייעסטען דעפעשען, דאס אין נעסטאָליין דרייא פריסישע רעגירונגס-בעאמטע איינגעטראָפפען זינד, וועלכע דען פראנצאָזישען פפערדע-איינקייפערן נאכפאָרשען וואָללען; אבער דיא פראנצאָזען האבען דאס קלוג אנגעשטעללט, דאס זיא נעמליך איהרע איינקייפע ניכט אן איינעם אָרטע, זאָנדערן אן מעהרערען באָהמישען אָרטשאפטען מאכטען. — — — אויסערדעם פערשאפפטע זיך יעטצט פראנקרייך 3000 נייע קאנאָנען. פאָן זייטע דייטשלאנדס מאכטע מאן איינעם פראנצאָזישען שטאאטס-מאננע דאריבער פאָרווירפע, דאס יעטצט פראנקרייך זאָ שטארק ריסטעט; דער פראנצאָזישע שטאאטס-מאנן ליעפערטע אבער דען בעוויז, דאס יעטצט דייטשלאנד נאָך וויט גראָסערע קריעגס-ריסטונגען מאכט אלס פראנקרייך. —

* (5½ טאגע אונטער דער ערדע.) אין דעם גראָסען בערגווערקע בייא נאָדי-באניא (בייא סאטהמאר) שטירצטע אם 10. אפריל איינע גרובע איין, וואָדורך דיא דארין בעשעפטיגטען ארבייטער ניכט הערויסקאָממען קאָננטען. 5½ טאגע מוסטען דיא דרויסען בעפינדליכען ארבייטער דאראן ארבייטען, אום צו דען בעגראבענען ארבייטערן געלאנגען צו קאָננען. מאן האט דיעזע שאָן פיר טאָדט געהאלטען, אבער זיא ווארען לעבענדיג אונד האבען 5½ טאגע ניכטס גענאָססען! דיא בעגראבענען גלייבטען, דאס זיא נור צווייא טאגע פערשיטטעט ווארען, זיא קאָננטען נעמליך אים פינסטערן אָהנע אוהר, נאכט אונד טאג ניכט בעאָבאכטען. וויא עס שיינט, קאנן מאן אונטער דער ערדע דען הונגער לענגער ערטראגען אלס אין דער פרישען לופט.

* (וויא פיעלע איינוואָהנער האט וויען?) נאָך דער נייעסטען פאָלקסצעהלונג האט וויען איינע מיללּיאָן אונד צווייאטויזענד זעעלען. זייט דעם יאהרע 1872 האט זיך דיא אנצאהל דער וויענער איינוואָהנער אום 33 טויזענד זעעלען פערמעהרט.

* (דער געפירכטעטע רייבער „דאָבאָש" וואורדע געפאנגען!) דער רייבער דאָבאָש קאם זאמסטאג נאכטס נאָך דיאָסעג (ביהארער קאָמיטאט) אונד איזט בייא איינעם דאָרטיגען איינוואָהנער, נאמענס שיטאָ, אבגעשטיעגען. שיטאָ וואר שאָן איינמאל וועגען זיינער רייבערייען 12 יאהרע אים וואיטצנער שטאאטס-געפענגניססע איינגעשפערט. דאָבאָש וואוסטע זיך אלזאָ זיינען מאנן אויסצופינדען, בייא וועלכעם ער זיך איבער נאכט איינקוואַרטירטע. אין דער פריה פערלאנגטע דאָבאָש בראנגטוויין. דא אבער שיטאָ קיינען אים הויזע האטטע, זאָ גינג ער אינס ווירטהסהויז, אום בראנגטוויין צו האָלען. אויף דעם וועגע טראף ער צווייא שטארקע מעננער אונד איהם איזט

פאָלליעטאָן.

דיא סאבבאטהיאנער.

(11-טע פאָרטזעטצונג.)

VIII. וואָ איזט תמר?

עס וואר 11 אוהר נאכטס. ר' נתן, וועלכער פאָר צאָרן אונד אייפערזוכט ניכט איינשלאפען קאָננטע, וואָללטע זיך אין דאס שלאף-צימער זיינער פרויא בעגעבען.

לייזע קלאָפפטע ער אן דיא טהירע.

קיינע אנטוואָרט!

„תמר! ביזט דוא אויף? אָפפנע. איך וויללל דיר נור עטוואס זאגען."

קיינע אנטוואָרט!

ער קלאָפפטע העפטיגער אונד אימער העפטיגער אונד אלס ער נאָך אימער קיינע אנטוואָרט ערהיעלט, שאָפפטע ער פערדאכט אונד ליעס דיא טהירע שפרענגען.

ער פאנד דאס צימער לעער אונד דאס פענסטער אָפפען. — ער וועקטע זיינע מוטטער אויף — — אונד טאגס דאראויף וואר אין דער גאנצען קהלה פאָן קאמיניעץ פאָן ניכטס אנדערעס דיא רעדע אלס פאָם פערשווינדען דעם דיין'ס פרויא. —

פיעלע וואָללטען בעווייזען, דאס תמר זעלבסט געפליכטעט איזט, ווייל דיא טהירע פאָן איננען פערריעגעלט אונד דאס פענסטער אָפפען וואר.

עס וואר מעהר קיין געהיימניס, דאס תמר צו דען סאבבאטהיאנערן געהאָרטע אונד דאס זיא אין גרעון פערליעבט איזט; פיעלע זאגטען דאהער, דאס זיך תמר צו איינעם אנפערוואנדטען פאָן גרעון פליכטעטע, אום דאנן מיט איהם נאָך זיינער בעפרייאונג צו פליכטען.

דיא סאבבאטהיאנער ווידער זאגטען, דאס זיך תמר וואהרשיינליך אין דער סמאָטריצא ערטרענקט האט, דא זיא דיא קועלערייען איהרער שוויעגערמוטטער ניכט מעהר אויסהאלטען קאָננטע.

ביידע מיינונגען בראכטען דען ר' נתן צור פערצווייפלונג. דיא ערסטע מיינונג ערפיללטע איהן מיט אייפערזוכט אונד דיא צווייטע ערפיללטע איהן מיט שרעק. דיא עהרע זיינעס הויזעס וואר דאהין. דיא גאנצע קהלה שפראך יעטצט נור פאָן איהם אונד זיינעם ווייבע.

אינצווישען האט מאן הינטער דעם צוינע דעם שולגארטענס, אן איינעם דאָרן הענגענד, איין בלויעס זיידען-באנד געפונדען. דיעזעס באנד וואר פאָן תמר'ס הויבע. דיעזעס בעשטעטיגטע נון דיא ערסטע מיינונג, דאס זיך תמר בייא נאכט איבער דען צוין צו איהרעם געליעבטען בעגעבען האטטע.

אבער שפעטער פאנד מאן ווידער אם אופער דעם פלוסעס סמאָטריצא איין טוך, וועלכעס דער תמר געהאָרטע (אלס נעמליך איוואן אונד באזיל דיא תמר אויף דעם וואגען בייא נאכט וועגפיהרטען, פיעל וואהרשיינליך איהר טוך פאָם וואגען הינונטער.) דאדורך וואורדען נון דיא סאבבאטהיאנער אין איהרער מיינונג בעשטערקט, דאס זיך תמר אין דען פלוס געוואָרפען האטטע.

ביידע מיינונגען פעראייניגטען זיך דאנן דארין, דאס ערסט תמר פאָן איהרעם געליעבטען אבשיעד נאהם אונד זיך נאכהער אין דען פלוס געוואָרפען האטטע.

דער ראבבינער בעגאב זיך נון צו גרעון, אום איהן אויסצופאָרשען. גרעון וואָללטע אבער ניכט איינגעשטעהען, דאס תמר בייא איהם וואר אונד לייגנעטע אללעס — אונד אלס איהם דער ראבבינער ערצעהלטע, דאס תמר פאָם הויזע איהרעס מאננעס ענטפלאָהען איזט, דא זאגטע גרעון גאנץ טראָקען: „ווענן תמר אוים דעם הויזע איהרעס מאננעס פאָרט איזט, ווירד זיא וואָהל וויססען ווארום."

„אבער וויא קאָממט דאס זיידען-באנד היעהער? דאס בעווייזט יא דאָך, דאס זיא היער וואר!"

„וויים איך? בין איך דאפיר דא, אום שאלות צו פסקנן. דאפיר זייד איהר יא דער רב!"

„דוא ביזט אונד בלייבסט איין חצוף. הלואי איך העטטע דיך מיט דיינער גאנצען כת נאר ניכט ערקאננט, אללעס אונגליק קאָממט פאָן דיעזען „שעבסען" ימח שמם!"

דאראויף ענטפערנטע זיך דער ראבבינער פאָם געפענגניססע. —

אלס נון יעקב פראנק פאָן דעם פערשווינדען תמר'ס ערפאהרען האטטע, וואר ער זעלבסט האָכסט ערשטוינט אונד וואוסטע זיך דאס ניכט צו ערקלערען; ער וואָללטע שאָן זעלבסט צום דיין געהען, אום איהם דיא אנצייגע צו מאכען, אין וועלכער אנגעלעגענהייט תמר בייא איהם זאָ שפעט אין דער נאכט וואר.

אלס ער עבען וועגגעהען וואָללטע, ערשיען בייא איהם דיא גרעפין קאסאקאָווסקא אונד זאגטע: „וויר מיססען דיא רעכנונג מאכען, דענן איך מוס אייער הויז פערלאססען!"

„זיא ערשרעקען מיך פרויא גרעפין!" (זאגטע יעקב פראנק.) —

„ערשרעקעט ניכט, מיין גוטער פראנק, איהר וויר